

การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้เชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Uplifting Product Standards of Chiang Saen Learning Center,

Chiang Rai Rajabhat University

สมเกียรติ ตุ่นแก้ว¹, ทศนีย์ ธรรมติน² และ เพ็ญพรรณ โกมลมิตร³

Somkiet Tunkaew¹, Thassanee Thammatin² and Phenphan Komonmit³

สำนักนวัตกรรมและการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Bureau of Innovation and Continuing Education, Chiang Rai Rajabhat University

Email: somkiet.tun@crru.ac.th

Received August 5, 2022; Revised September 1, 2022; Accepted September 12, 2022

Abstract

The objectives of this research paper were 1) to study the conditions and factors of management and 2) to find ways to manage, develop, and upgrade product standards through a qualitative research group of informants. The tools used were an interview form and a group conversation recording form. The data were analyzed by content analysis. and presented in the form of an essay. The results of the study revealed that: 1. The center has carried out a variety of activities including being able to process and create three products: hollow honey, earthworm manure, and rice products. Two of the products, hollow honey and earthworm fertilizer, were upgraded to be the standard products. 2. Guidelines for management, development, and upgrading of product standards of Chiang Rai Rajabhat University in Chiang Saen district of both products consist of 4 steps in the first stage. 1) In the planning process, there must be a policy to determine the responsible persons to plan the production, price, location and marketing as a whole team to work with other sectors dealing with factors in the procedure starting from the planning, personnel, budget, equipment, and process management. 2. In the operation step, it must be operated under the goals and plans that are set using the resources including people, tools, and technology to operate in terms of production, pricing of products, building sites for production and distribution, and marketing channels and distribution to enhance the product quality. 3. The monitoring procedure, the operation and production of products, including location pricing and marketing must be controlled,

supervised, reported and revised to meet the standards. 4. The last step, the evaluation and improvement process require evaluations of production, price, location and marketing.

Keywords: development and upgrading of product standards; management; Chiang Rai Rajabhat University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัจจัยการบริหารจัดการ และหาแนวทางการบริหารจัดการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และนำเสนอในรูปแบบความเรียง ผลการศึกษาพบว่า 1. ศูนย์ฯ ได้มีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย มีการแปรรูปและสร้างผลิตภัณฑ์ 3 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งโพรง ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน และผลิตภัณฑ์ข้าว และ 2 ผลิตภัณฑ์คือ ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งโพรง ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยมูลไส้เดือนที่ได้รับการพัฒนามาตรฐาน 2. แนวทางการบริหารจัดการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พื้นที่อำเภอเชียงแสน ของทั้งสองผลิตภัณฑ์ (ระยะที่ 1) ดังนี้ ขั้นตอนด้านการวางแผน ต้องมีกำหนดนโยบาย กำหนดผู้รับผิดชอบ ซึ่งต้องการวางแผนด้านการผลิต ด้านราคา ด้านสถานที่และด้านการตลาดรวมถึงการวางแผนด้านปัจจัย ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ และกระบวนการบริหารจัดการ, ขั้นตอนการปฏิบัติ ต้องดำเนินการภายใต้เป้าหมายและแผนงานที่กำหนดไว้ โดยการนำทรัพยากรที่บุคคล เครื่องมือและและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาดำเนินการ ทั้งในด้านการผลิต ด้านกำหนดราคาสินค้า ด้านสร้างสถานที่เพื่อการผลิตและการจำหน่าย และด้านช่องทางการตลาดและการจำหน่าย เพื่อการยกระดับคุณภาพสินค้า, ขั้นตอนการติดตาม ตรวจสอบต้องควบคุม กำกับการดำเนินงานและการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน การกำหนดราคา สถานที่และการตลาด มีการรายงานผล หรือมีการปรับปรุงแก้ไข และขั้นตอนการประเมินผล และปรับปรุง ต้องมีการประเมินผลด้านการผลิต ด้านราคา ด้านสถานที่และด้านการตลาด

คำสำคัญ: พัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์; การบริหารจัดการ; มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทนำ

รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของเศรษฐกิจฐานรากมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย และที่สำคัญคือนโยบาย “ประเทศไทย 4.0” หรือ “ไทยแลนด์ 4.0” ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เพื่อจัดงานแสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์ OTOP เป็นสื่อกลาง ระหว่างผู้ประกอบการ OTOP จากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ได้นำผลิตภัณฑ์มาจำหน่ายถึงมือผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งมีผลิตภัณฑ์หลากหลายประเภท ได้แก่ ของกิน ของใช้ ของที่ระลึก เสื้อผ้า เครื่องประดับ และสมุนไพรไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้จากเมืองไปสู่ชนบทได้โดยตรง และยังเป็นส่งเสริมอนุรักษ์ไว้ซึ่งผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาไทยให้คงอยู่กับประเทศไทยสืบไป

(Kom Chad Luek Online, Economic news, 2017) อีกทั้งยังการสนับสนุน “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นหนึ่งในปัจจัยการขับเคลื่อนหลักตามแผนการดำเนินงานของกรมการพัฒนาชุมชน ในปี 2560 และก็นับเป็นปีแรกของการดำเนินงานภายใต้แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2560 – 2564 ที่สอดคล้องกับกรอบการพัฒนาประเทศไทยในระยะยาว และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แสดงให้ทราบได้ว่ารัฐบาลพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือให้ความรู้สมัยใหม่และมีการบริหารจัดการ เพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดในประเทศและต่างประเทศ สร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากรภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการ ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น และมูลค่าเพิ่ม เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

ที่สำคัญมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีพันธกิจหลักในการดำเนินงาน 5 ประการ ได้แก่ 1) ผลิตบัณฑิต ที่มีทักษะเด่น มีความรู้ดี มีคุณธรรม และตอบสนองต่อการพัฒนาท้องถิ่นสู่สากล 2) ผลิตผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น ประเทศ และภูมิภาคอาเซียน 3) ให้บริการวิชาการแก่สังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ประเทศ และภูมิภาคอาเซียน 4) สืบสาน และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ 5) พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีธรรมาภิบาล ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่น และมีความมุ่งมั่นนำองค์ความรู้ บุคลากรของมหาวิทยาลัยไปสู่ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างศักยภาพท้องถิ่นสู่สากล โดยกำหนดวิสัยทัศน์ภาพอนาคตของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายไว้ “เป็นศูนย์กลางการศึกษาเพื่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพท้องถิ่นสู่สากล” โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางการทำงานให้กับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย ในช่วงระยะ 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2560 – 2564) ซึ่งดำเนินการจัดทำโดยคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยแต่งตั้งขึ้นภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร บุคลากร นักศึกษา และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และในปี พ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยฉบับนี้ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10, แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580), แผนปฏิรูปประเทศ ช่วงปี 2562 – 2563, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564), แผนความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 – 2564), ยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และแผนแม่บทอื่น ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้อง โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่จะนำพามหาวิทยาลัยก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางการศึกษาเพื่อการพัฒนา (Chiang Rai Rajabhat University, 2018)

จากการสำรวจบริบทพื้นที่ของศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ฯ มีศักยภาพด้านการเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาการพัฒนาภูมิปัญญาการเลี้ยงผึ้งโพรงป่า (ผึ้งโกน) การศึกษาการเจริญเติบโตของต้นตองกง การสำรวจความหลากหลายของป่าห้วยห่อม การสำรวจข้าวพื้นเมืองจังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย และจังหวัดน่าน อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพสามารถพัฒนา และยกระดับต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ อาทิ ข้าวพื้นเมืองเชียงแสน กว่า 74 ชนิด และผักพื้นเมือง กว่า 54 ชนิด เช่น เป็ย สูด้า มะขม ปอกาว ปุ๋ยมูลไส้เดือน การทำน้ำหมักมูล เป็นต้น ซึ่งมีโครงการ “พัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้ตาม

แนวพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พื้นที่อำเภอเชียงแสน (ระยะที่ 1)

ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี และผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มาหาแนวทางการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้นแบบการนำสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรและประชาชน ให้มีความสุขและความมั่นคงในด้านรายได้ ด้านคุณภาพชีวิต ตลอดจนเป็นแนวทางการในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัจจัยการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้ เชียงแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้ เชียงแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา เพื่อการศึกษาสภาพและปัจจัยของการสร้างผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ที่สามารถพัฒนาและยกระดับต่อยอดเชิงพาณิชย์ ซึ่งประกอบด้วย

ด้านกระบวนการบริหารคุณภาพ ได้แก่ 1) การวางแผน P(Plan) 2) การดำเนินการ D(Do) 3) การตรวจสอบ (Check) และ 4) การปรับปรุง A(Act)

ด้านกลยุทธ์การตลาด ตามแนวคิด 4P ประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ราคา (Price) 3) สถานที่ (Place) และ 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ด้านปัจจัยสำคัญ ได้แก่ 1) คน (Man) 2) งบประมาณ (Money) 3) วัสดุ อุปกรณ์ (Materials) และ 4) การบริหารงาน (Management)

ขอบเขตพื้นที่วิจัย คือ ศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พื้นที่อำเภอเชียงแสน

ทบทวนวรรณกรรม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะเรื่องการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ขับเคลื่อนตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ผ่านกลไก “ไทยนิยมอย่างยั่งยืน” รัฐบาลปัจจุบันให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการร่วมกันพัฒนาประเทศในสามภาคส่วน ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และภาครัฐ โดยเอาความต้องการของชุมชนเป็นตัวตั้ง และร่วมกันบริหารกันเองหรือการกระจายอำนาจ (Decentralization) ในส่วนของการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน แนวทางนโยบายประชารัฐจะสร้างความยั่งยืนให้กับผู้ประกอบการเหล่านี้ได้ เนื่องจากปัญหาหลักของผู้ประกอบการ คือ

สถานที่จำหน่ายสินค้า และจากนโยบายที่ผ่านมาพบว่า มีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องที่จะให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่ขับเคลื่อนโดยภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ตาม กระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชนต่าง ๆ ได้ผลิต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกมาจำนวนมาก ทั้งที่มีคุณภาพบ้าง ไม่มีคุณภาพบ้าง สินค้าบางอย่างประสบปัญหาทางการตลาด การไม่ยอมรับของผู้บริโภค หรือแม้กระทั่งการไม่ยอมรับของผู้ประกอบการค้าปลีกที่ไม่ยอมจำหน่ายสินค้าที่มาจากชุมชน (Saitep & Permthai, 2017)

ความหมายของการบริหารและการจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการนั้น ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปเพื่อให้เข้าใจได้ดังนี้ Bartol & Martin (1998 cited in Suksriwong, 2011) ให้ความหมายว่า การจัดการเป็นกระบวนการในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยการทำหน้าที่หลัก 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การชี้นำ และการควบคุมองค์การ ด้าน Robbins & Coulter (2012) ให้ความหมายการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการทำงานกลุ่มคน เพื่อให้เกิดการร่วมกันดำเนินกิจกรรมการทำงานและนำทรัพยากรอื่น ๆ มาประกอบ เพื่อให้องค์การประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อตนเองและผู้อื่น

Kaewjamnong (2011) ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง ภารกิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคน เรียกว่า ผู้บริหาร ที่เข้ามาทำหน้าที่ประสานงานให้การทำงานของบุคคลที่ต่างทำและไม่อาจประสบผลสำเร็จจากการแยกกันทำให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี และ Kinawong (2008) ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน ในการร่วมมือทำงานนั้นจะต้องมีบุคคลที่เป็นหัวหน้า ที่เรียกว่าผู้บริหาร และการร่วมมือกันนั้นจะจัดในรูปองค์การประเภทต่าง ๆ แล้วแต่วัตถุประสงค์ที่มีองค์การนั้น

Suksriwong (2011) ให้ความหมายการบริหารจัดการ หมายถึง กิจกรรมหรือการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ผ่านกิจกรรมการจัดการ 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การชี้นำ และการควบคุมองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับ Kaewjamnong (2011) ให้ความหมายการจัดการ หมายถึง กระบวนการในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนโดยใช้การวางแผน การจัดองค์การ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การนำและการควบคุม รวมถึงมีการประสานการทำงานทั้งภายในและภายนอกองค์การเพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างมีระบบ โดยมีการกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การจัดแบ่งภาระงานและผู้รับผิดชอบ การดำเนินการงานตามแผน ซึ่งอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ การกำกับ ติดตาม และมีการรายงานผลการดำเนินการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางเอาไว้

แนวคิดการบริหารจัดการด้วยวงจรคุณภาพ PDCA

การบริหารจัดการหน่วยงานหรือองค์การให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น มีหลากหลายแนวคิด ซึ่งมีแนวคิดหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง คือแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการด้วยวงจรคุณภาพ PDCA คือแนวคิดซึ่งถูกคิดค้นโดย Dr. Edwards W. Deming เกี่ยวกับวงจร PDCA ที่เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญสำหรับการวางแผนแก้ไขปัญหาเป็นวงรอบของแต่ละขั้นตอน เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งเป็นที่นิยมใช้เป็นอย่างมากในประเทศญี่ปุ่น โดยเฉพาะองค์กรขนาดใหญ่ระดับโลกอย่าง TOYOTA ยังได้นำหลักการ PDCA นี้มาใช้ในกระบวนการผลิตรถยนต์ และพัฒนาจนกลายเป็น TOYOTA WAY อย่างที่รู้จักกันในปัจจุบัน ดังนั้นจึงพิสูจน์แล้วว่าหลักการบริหาร

ด้วยวงจรคุณภาพ PDCA สามารถนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาระบบการทำงานขององค์กรให้ดีขึ้นได้ แม้กระทั่งองค์กรนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับการผลิตในอุตสาหกรรม เพราะหลักการ PDCA ประกอบด้วย Plan-Do-Check-Act สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับทุกงาน แม้กระทั่งการดำเนินชีวิตประจำวัน

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ

ในการบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรนั้น ๆ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญจำเป็นหลาย ๆ อย่างประกอบเข้าด้วยกัน กล่าวคือ ทรัพยากรหรือปัจจัยที่นักบริหารต้องให้ความสนใจเพื่อให้การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ขององค์กรประสบความสำเร็จ ซึ่งมีนักวิชาการได้นำเสนอปัจจัยสำคัญเพื่อการบริหารจัดการไว้ ดังนี้ Yawirat (2010), Dechsub (2007), and Bangmo (2005) ได้ระบุว่าปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการองค์ไปสูเป้าหมายนั้นควรประกอบด้วย 1) บุคลากร (Man) 2) งบประมาณ (Money, Momentary) 3) วัตถุดิบ (Raw Material) 4) วัสดุ อุปกรณ์ 5) Machine เครื่องจักร อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยและ 6) วิธีการบริหาร หรือวิธีการปฏิบัติ (Management or Method) ซึ่งเครื่องจักรกลนั้นมีบทบาทอย่างสูงต่อการผลิตสินค้า โดยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ก้าวหน้ามาใช้ทำให้มาตรฐานในการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนด้านการตลาดก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการจำหน่ายสินค้าและการบริหาร เพราะด้านการตลาดเป็นเป้าหมายสูงสุดของผลิตภัณฑ์และการบริการ ซึ่งจะส่งผลถึงฐานะทางเศรษฐกิจและความอยู่รอดของผลิตภัณฑ์ธุรกิจนั้น ๆ การจัดการทางธุรกิจจึงมีการแข่งขันกันอย่างมากของการตลาดผลิตภัณฑ์สินค้า การบริการและการบริหารหน่วยงาน

Wiruchnipawan (2007) กล่าวว่า จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัด การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ สามารถแสดงถึงตัวชี้วัดการบริหารจัดการ ที่เรียกว่า 3M-11M หรือทรัพยากรการบริหารจัดการเป็นตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เป็นทรัพยากร หรือปัจจัยที่มีส่วนสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการ หรือการดำเนินงานของหน่วยงาน ควรประกอบด้วย Man Money Management Material Morality Market Message Method Minute Mediation Measurement

สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้การบริหารจัดการของหน่วยงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ควรประกอบด้วยบุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) การบริหารจัดการ (Management) อุปกรณ์ เครื่องจักร (Machine) และเทคนิควิธีการปฏิบัติงาน (Method) เวลา (Minute) การตลาด (Market) การสื่อสาร (Message) เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์การเรียนรู้ เชียงแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สามารถนำมาเป็นกรอบเนื้อหาในการหาแนวทางดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้ เชียงแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (ระยะที่ 1) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพและปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ 2. หาแนวทางการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้ เชียงแสน โดยการนำองค์ความรู้เทคโนโลยี และผลงานวิจัยที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ช่วยพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัจจัยสำคัญของการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้ เชียงแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

1. วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัจจัยการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้ เชียงแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักวิชาการ ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีหน้าที่ในการดำเนินงานด้านการสร้างผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวนทั้งหมด 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้และขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ มีดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก เอกสารรายงานผลการวิจัย บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์

2) สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตตามกรอบเนื้อหา โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีขอบเขตเนื้อหา ด้านกลยุทธ์การตลาด 4P ประกอบด้วย Product-Price-Place-Promotion, ด้านการบริหารจัดการตามแนวคิด PDCA ประกอบด้วย Plan-Do-Check-Act และด้านปัจจัยสำคัญต่อการบริหารจัดการ Man-Money-Material-Management

3) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ เพื่อเป็นข้อมูลในการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้วางแนวทางไว้เพื่อศึกษาสภาพผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ดังนี้

1) ประชุมคณะทำงาน/ที่ปรึกษา เพื่อวางแผนการดำเนินการ เพื่อการศึกษาสภาพและปัจจัยการดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภายในศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ เพื่อเป็นข้อมูลในการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์

2) นำทีมงานวิจัยลงพื้นที่วินิจฉัย โดยการสัมภาษณ์และการสังเกต เพื่อศึกษาสภาพและปัจจัยการดำเนินการกิจกรรมของศูนย์ฯ และสภาพแวดล้อมบริบทโดยรอบที่ตั้งของศูนย์ฯ ครั้งที่ 1

3) ประชุมคณะทำงาน/ที่ปรึกษา คัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่จะทำการพัฒนาและยกระดับมาตรฐาน

4) นำทีมงานวิจัยลงพื้นที่วินิจฉัย โดยการสัมภาษณ์และการสังเกต เพื่อศึกษาสภาพ การดำเนินการกิจกรรมของศูนย์ฯ และสภาพแวดล้อมบริบทโดยรอบที่ตั้งของศูนย์ฯ ครั้งที่ 2

5) ประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึก สรุปผลการวินิจฉัยสภาพของผลิตภัณฑ์ และประเด็นในการพัฒนา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล และการสังเกต สภาพและปัจจัยการดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภายในศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ เพื่อเป็นข้อมูลในการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ แล้วพรรณนาเชิงคุณภาพเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้ เชียงแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

1. วัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการ โดยการนำองค์ความรู้เทคโนโลยีและผลงานวิจัยที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มาพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในศูนย์ฯ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในชั้นตอนนี้ คือ กลุ่มบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่มีความชำนาญเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ประกอบด้วย นักวิชาการของศูนย์การเรียนรู้ 1 คน อาจารย์ด้านการตลาด 2 คน ด้านบัญชี 2 คน ด้านสร้างผลิตภัณฑ์ 2 คนและการออกแบบ 2 คน ผู้อำนวยการ 1 คน รวมจำนวนทั้งหมด 10 คน

3. เครื่องมือที่ใช้และขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ คือ แบบบันทึกประชุมกลุ่มระดมสมอง ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารราย งาน ผลการวิจัย บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์

2) สร้างแบบประชุมกลุ่มระดมสมองตามกรอบเนื้อหา โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสนทนากลุ่มแบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีขอบเขตเนื้อหา ด้านการบริหารจัดการตามแนวคิด PDCA ประกอบด้วย Plan-Do-Check-Act, ด้านกลยุทธ์การตลาด 4P ประกอบด้วย Product-Price-Place-Promotion และด้านปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการ Man-Money-Material-Management

3) จัดพิมพ์แบบสนทนากลุ่มฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการเพื่อหาแนวทางโดยการนำองค์ความรู้เทคโนโลยี และผลงานวิจัยที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มาพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์

1) จัดทำประกาศแต่งตั้งทีมที่ปรึกษา

2) จัดประชุมชี้แจงแนวทางการทำงานร่วมกับทีมที่ปรึกษา การเขียนแผนการดำเนินงานในการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ โดยผู้วิจัยได้ทำสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ส่งให้กับกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ศึกษาข้อมูลก่อนลงพื้นที่

3) นำทีมที่ปรึกษาที่เป็นผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้ลงพื้นที่ เพื่อศึกษาบริบทของศูนย์พัฒนาผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้เชียงแสน ตามค้นพบจากขั้นตอนที่ 1 และเก็บข้อมูลตามประเด็นการพัฒนาหลังจากได้ลงพื้นที่วิจัยผลิตภัณฑ์

4) ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้เชียงแสน โดยมีจุดเน้นในการพัฒนาคือ จะสามารถนำผู้เชี่ยวชาญที่มีองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี และผลงานวิจัยที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มายกระดับผลิตภัณฑ์ตามกรอบการวิจัยได้อย่างไร โดยผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแบบสนทนากลุ่ม ให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทางอีเมลเพื่อให้เตรียมข้อมูลมาในประเด็นต่าง ๆ เบื้องต้น ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการในการประชุมระดมสมอง และมีผู้ช่วยนักวิจัยอีก 2 คน ในการช่วยบันทึกข้อมูล บันทึกภาพถ่าย บันทึกเสียง และการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ในการบันทึกภาพและเสียง ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มและได้รับการอนุญาต

5) จากผลการประชุมระดมสมองได้ข้อสรุปว่า ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้าน ได้พัฒนาต้นแบบเพื่อการพัฒนา มาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่ได้คัดเลือกทั้ง 2 ผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นต้นแบบการยกระดับผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 ผลิตภัณฑ์ ในด้านกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่มาตรฐาน ด้านการคิดต้นทุน ด้านบรรจุภัณฑ์

6) วิเคราะห์และสรุปผลแนวทางการบริหารจัดการเพื่อยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้ เชียงแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด ด้านบัญชี ด้านสร้างผลิตภัณฑ์และการออกแบบ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ประมวลผลและการวิเคราะห์เนื้อหาจับประเด็นสำคัญ แล้วพรรณนาเชิงคุณภาพเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย 1 การศึกษาสภาพของผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์การเรียนรู้การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ของศูนย์การเรียนรู้เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า

สภาพด้านบริบทของการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภายในศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ พบว่า ศูนย์ฯ ได้มีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการปลูกพืช การเพาะเลี้ยงสัตว์ ที่เป็นปัจจัย การแปรรูปและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ภายใต้แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ การใช้ทรัพยากรและการสร้างจิตสำนึกเพื่อการอนุรักษ์ การดำเนินกิจกรรมที่ได้ดำเนินการตั้งแต่เริ่มก่อตั้งศูนย์จนถึงปัจจุบัน จากข้อมูลเบื้องต้น กิจกรรมดำเนินการผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯ ที่เป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการดำเนินการเพื่อการทำเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้ที่สนใจ โดยการนำออกแสดงนิทรรศการและมอบเป็นของขวัญระลึก และผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำมาหาแนวทางพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ ที่สามารถเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มได้นั้นสามารถสรุปได้ว่า มี 3 ผลิตภัณฑ์ คือ น้ำผึ้งโกน(โพรง) ปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน และข้าว

ภาพที่ 1 สภาพผลิตภัณฑ์ของศูนย์ทั้งหมดจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ด้านกระบวนการผลิตน้ำผึ้งโพรง มีการใช้กระบวนการเก็บน้ำผึ้งแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเก็บใส่ในภาชนะที่จัดเตรียมไว้แล้วกรองด้วยผ้าขาวบาง 2-3 ชั้น เพื่อให้น้ำผึ้งหยดลงในภาชนะที่รองเอาไว้ วิธีการแบบนี้เรียกว่า “แบบแขวนหยด” ใช้ระยะเวลา 2-3 วัน และเก็บรวบรวมน้ำผึ้งมาใส่ในถังน้ำแบบมีก๊อกด้านล่างแช่ไว้ก่อนอย่างน้อย 7-10 วัน เพื่อให้ตะกอนขนาดเล็กลอยขึ้นมาด้านบนของน้ำผึ้ง และเปิดฝาไล่ความชื้น เปิดก๊อกถังน้ำผึ้งเพื่อบรรจุลงขวดขนาด 600-700 มิลลิลิตร มีหลายขนาด การผลิตน้ำผึ้งสามารถทำได้ปีละหนึ่งรอบ ช่วงเวลาตั้งแต่การวางโพรงประมาณเดือนพฤศจิกายน และสามารถเก็บน้ำผึ้งได้ในเดือนพฤษภาคม ของทุกปี

ด้านสถานที่ในการบรรจุผลิตภัณฑ์ ซึ่งศูนย์ฯ ได้ใช้อาคารพื้นที่ในศูนย์เป็นสถานที่ในการบรรจุขวดวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำบรรจุภัณฑ์นั้นเป็นภาชนะที่หาได้โดยทั่วไปตามท้องตลาด ได้แก่ ผ้าขาว ถังน้ำสแตนเลส

ด้านตัวบรรจุภัณฑ์และการจำหน่าย มีการจัดทำฉลากติดด้านข้างของบรรจุภัณฑ์ มีลักษณะแบบทั่วไปที่บ่งบอกข้อมูลพื้นฐานแต่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน มีการจำหน่ายหลายราคาตามขนาดของบรรจุภัณฑ์ ซึ่งราคาของขวดที่มีขนาดใหญ่สุด ราคาขวดละ 300 บาท

ด้านวัสดุและภาชนะในการเพาะเลี้ยงไส้เดือนดิน ประกอบด้วย กะละมังพลาสติกใบละ 20-30 บาทต่อใบ และบ่อวงปูนซีเมนต์ ที่มีขนาดความกว้างประมาณ 100 เซนติเมตร แบบมีฝาปิดด้านล่าง ด้านสายพันธุ์ไส้เดือนดิน ไส้เดือนที่ใช้เพาะเลี้ยง คือ พันธุ์แอฟริกัน ในการเลี้ยงใช้พ่อแม่พันธุ์ ไส้เดือนดิน ประมาณ 1 กิโลต่อ 1 บ่อ ซึ่งสายพันธุ์มีลักษณะลำตัวจะมีสีม่วง เคลื่อนไหวช้า และให้ปุ๋ยจำนวนมาก และยังขยายพันธุ์ได้เร็วอีกด้วย

ด้านการผลิตข้าวบรรจุถุง ชาวถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตแต่ในขณะเดียวกันแต่ละปี มีการทำนาของศูนย์ เพียงปีละ 1 รอบ การเพาะปลูกของศูนย์ มีเป้าหมายเน้นการอนุรักษ์สายพันธุ์ จึงมีการปลูกข้าวหลายชนิดแต่ละชนิดก็ปลูกไม่มากพอที่จะทำข้าวบรรจุถุงเพื่อการจำหน่าย

ด้านกระบวนการผลิตข้าวบรรจุถุง นั้นนายศูนย์ฯ ยังไม่มีเครื่องมือในการข้าวบรรจุถุงทั้งกระบวนการ ได้แก่ เครื่องสีข้าว และเครื่องบรรจุข้าวถุงแบบสูญญากาศ

ด้านการจำหน่าย ทางศูนย์ฯ จะจำหน่ายข้าวเปลือกและมอบเมล็ดพันธุ์ข้าวให้แก่เกษตรกรที่สนใจ

ผลการวิจัย 2 ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ พบว่า กระบวนการในการหาแนวทางการบริหารจัดการการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้ เชียงแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรของศูนย์ฯที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์นั้นมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย มีจำนวน 2 คน เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการกำหนดแผนงาน การดำเนินกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ และกำกับดูแลภารกิจของศูนย์ฯ นอกจากนี้ยังมีลูกจ้าง 9 คน มีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ฯในส่วนที่ต้องใช้แรงงาน

ด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณในการดำเนินงานของศูนย์ฯเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ฯนั้น ได้รับงบประมาณเป็นงบแผ่นดิน ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณตั้งแต่เริ่มก่อตั้งศูนย์เมื่อปี พ.ศ. 2555 ถึงปัจจุบัน งบประมาณที่ได้รับเพื่อการส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์นั้น จะอยู่ในหมวดของวัสดุของโครงการ ดังนั้นงบประมาณจึงนำมาจัดซื้อสิ่งที่เป็นวัสดุที่เป็นปัจจัยในการผลิตผลิตภัณฑ์ทั้งน้ำผึ้งโพรง และปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน

ด้านวัสดุและอุปกรณ์ พบว่า วัสดุในการผลิตน้ำผึ้งโพรงบรรจุขวดนั้น ศูนย์ได้ผลิตโพรงสำหรับการเลี้ยงผึ้ง และมีการติดตั้งไว้ภายในศูนย์เพื่อการเรียนรู้ และนำน้ำผึ้งที่ได้มาทำบรรจุภัณฑ์ น้ำผึ้งบางส่วนได้รวบรวมจากสมาชิกที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับที่ตั้งของศูนย์ วัสดุที่ใช้ในการรวบรวมน้ำผึ้งเป็นวัสดุและภาชนะที่หาได้ง่าย และราคาที่ไม่แพง ได้แก่ ผ้าขาวบาง ถังเคอร์รี่ ขวดแก้ว โหลแก้ว การทำสติ๊กเกอร์ติดบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น ส่วนวัสดุที่ใช้เลี้ยงไส้เดือนดิน ได้แก่ บ่อวงปูน กะละมังพลาสติก มูลวัวแห้ง ถุงพลาสติกสำหรับบรรจุปุ๋ย ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนทั่วไปที่เข้ามาเรียนรู้ สามารถนำไปต่อยอดและมีต้นทุนไม่สูงมากนัก

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า การวางแผนงานในการสร้างผลิตภัณฑ์ของศูนย์ฯนั้น ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์ แต่เป็นการวางแผนเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับชุมชนภายในศูนย์ และการส่งเสริมนอกพื้นที่ศูนย์โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และมีการถอดบทเรียนการเลี้ยงผึ้ง ไส้เดือนดิน เพื่อการขยายผลและการอนุรักษ์ ดังนั้นผลผลิตน้ำผึ้งจากการ

ส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งและมูลไส้เดือนดิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการศูนย์ฯ จึงได้หาแนวทางเพื่อการเรียนรู้สำหรับชุมชนจึงนำมาบรรจุภัณฑ์ โดยศึกษาและทำให้เกิดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ในระดับหนึ่ง

จากแนวทางการบริหารจัดการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้เชียงใหม่แสนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ตามแนวพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของทั้ง 2 ผลิตภัณฑ์ในช่วงต้นนั้น ไว้เป็นแนวทางตามแนวคิดการบริหารจัดการด้วยวงจรคุณภาพ ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ มีแนวทางการบริหารดังนี้

1.1 ขั้นตอนการวางแผน ต้องมีการวางแผนเตรียมความพร้อมร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องศูนย์ฯ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านภายในมหาวิทยาลัย เพื่อกำหนดเป้าหมายในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้คัดเลือกไว้ให้มีความชัดเจน มีกำหนดหน่วยงาน คณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบดำเนินการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน กำหนดโครงสร้างงานเพื่อการสร้างผลิตภัณฑ์ กำหนดแหล่งงบประมาณเพื่อการลงทุนเพื่อการผลิตและการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ให้ชัดเจนจะใช้งบประมาณจากแหล่งใดเพื่อลงทุนในการสร้างผลิตภัณฑ์

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติ การดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่ายต้องดำเนินการภายใต้เป้าหมายและแผนการผลิตที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสมตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้ โดยประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญหรือคณะทำงานที่มหาวิทยาลัยตั้งขึ้น ตามที่ได้วางแผนไว้ ภายใต้กระบวนการที่มีคุณภาพและมาตรฐานในการผลิตสินค้าชนิดนั้นๆ

1.3 ขั้นตอนการติดตาม ตรวจสอบ หน่วยงานหรือคณะกรรมการต้องมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนที่วางเอาไว้ รายงานผล หรือมีการปรับปรุงแก้ไขทันทีเมื่อพบปัญหาเกิดขึ้นในกระบวนการผลิตสินค้าแต่ละชนิดเพื่อลดปัญหาหรือความสูญเสียทรัพยากรที่เป็นต้นทุนในการผลิตให้ได้มากที่สุด โดยกำหนดช่วงเวลาและวิธีการปฏิบัติให้ชัดเจนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เหมาะสมกับบริบท

1.4 ขั้นตอนการประเมินผล และปรับปรุง ผู้ที่รับผิดชอบในการดำเนินการผลิตสินค้าต้องมีการประเมินผลด้านการผลิตตามแผนที่วางไว้ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ สรุปผลและรายงานผล ข้อเสนอแนะ เพื่อการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาทางด้านผลิตในรอบต่อไป

2. ด้านการกำหนดราคา มีแนวทางการบริหารดังนี้

2.1 ขั้นตอนการวางแผน หน่วยงานผู้รับผิดชอบต้องมีการประชุมวางแผนร่วมกับบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อกำหนดการกำหนดราคาสินค้าชนิดนั้น ซึ่งต้องมีการศึกษาสำรวจข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน เพื่อนำมาเป็นกรอบในการพิจารณาการกำหนดราคาที่เหมาะสมกับตลาดและกลุ่มลูกค้า ได้แก่ ข้อมูลต้นทุนการผลิตสินค้าในขั้นตอนต่าง ๆ ความต้องการสินค้าและผลิตภัณฑ์ คู่แข่งทางการตลาดหรือส่วนแบ่งทางการตลาดของสินค้าแต่ละชนิด เป็นต้น

2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติ การกำหนดราคาสินค้าต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของแต่ละชนิด โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาในขั้นตอนการวางแผนอย่างรอบด้านมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดราคาสินค้าที่เหมาะสมและเป็นธรรมกับผู้บริโภคสินค้านั้น ๆ มีการทำสินค้าทดลองและมีการทดสอบราคาสินค้ากับกลุ่มผู้บริโภคเป็นต้น

2.3 ขั้นตอนการติดตาม ตรวจสอบ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการผลิตสินค้าต้องจัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานด้านการกำหนดราคาสินค้าโดยนำข้อมูลจากการทดสอบผลทางการตลาดมาวิเคราะห์ และนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.4 ขั้นตอนการประเมินผล และปรับปรุง ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการผลิตสินค้าต้องมีการประเมินผล ด้านราคาด้วยการมีส่วนร่วม อาจเป็นการประชุมสรุปผลการดำเนินงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งภายใน และภายนอกจากกระบวนการกำหนดราคาสินค้า และควรนำผลการประเมินด้านการกำหนดราคาไปปรับปรุง และ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านสถานที่ มีแนวทางการบริหารดังนี้

3.1 ขั้นตอนการวางแผน ด้านสถานที่เพื่อการผลิตและการจำหน่าย ต้องมีการวางแผนเพื่อการพัฒนา ด้านสถานที่ให้เหมาะสมถูกสุขลักษณะเป็นไปตามมาตรฐานในการผลิตสินค้าชนิดนั้น ๆ ซึ่งได้มาตรฐานการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ มูลไส้เดือนดิน และมาตรฐานผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งบรรจุภัณฑ์

3.2 ขั้นตอนการปฏิบัติ ด้านสถานที่เพื่อการผลิตและการจำหน่าย ต้องดำเนินการตามที่ได้วางแผนกับ ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ซึ่งการกำหนดที่ตั้งสถานที่การผลิตและการก่อสร้างต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ใน ภาพรวมของศูนย์ฯ ทั้งด้านด้านภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมเป็นต้นทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.3 ขั้นตอนการติดตาม ตรวจสอบ หน่วยงานผู้รับผิดชอบควรมีการติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง เพื่อคุณภาพและมาตรฐานที่วางแผนไว้

3.4 ขั้นตอนการประเมินผล และปรับปรุง ผู้รับผิดชอบดำเนินงานต้องประเมินผลการดำเนินงานด้าน สถานที่เพื่อการผลิตและการจำหน่ายตั้งแต่เริ่มก่อสร้างตลอดจนการเริ่มใช้สถานที่เพื่อการผลิตจริงร่วมกันกับผู้ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และนำผลไปวางแผนพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด มีแนวทางการบริหารดังนี้

4.1 ขั้นตอนการวางแผน มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ต้องกำหนดนโยบาย ทิศทางในด้านการ ส่งเสริมการตลาด โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานและบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเพื่อการดำเนินการ มี การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ กำหนดบทบาทหน้าที่ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ช่องทางวิธีการดำเนินการและ การกำกับติดตามที่เหมาะสม ควรจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการส่งเสริมการตลาด

4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติ ด้านการส่งเสริมการตลาด มหาวิทยาลัยต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และ บริการที่ช่วยสนับสนุนในทุกช่องทางด้านการส่งเสริมการตลาดให้ดำเนินงานตามที่ได้วางแผนงานเอาไว้ ให้มีการ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอกเพื่อการสร้างเครือข่ายด้าน การ ส่งเสริมการตลาดเพื่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

4.3 ขั้นตอนการติดตาม ตรวจสอบ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการกำหนดผู้ที่รับผิดชอบและกำหนด บทบาทหน้าที่เพื่อติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน อย่างสม่ำเสมอด้านการส่งเสริมการตลาดเพื่อการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ว่าเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้หรือไม่ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำเป็นสารสนเทศ

4.4 ขั้นตอนการประเมินผล และปรับปรุง ด้านการส่งเสริมการตลาดเพื่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการนำผลการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานไปปรับปรุงและพัฒนาอยู่เสมอจะส่งผล ให้งานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายด้านการส่งเสริมการตลาดเพื่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาศาภาพและปัจจัยการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้เชิงสนาม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

1.1 การศึกษาศาภาพด้านการดำเนินกิจกรรมมีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ พบว่า ศูนย์ได้มีการดำเนินการกิจกรรมที่หลากหลายทั้งการปลูกพืช พันธุ์ไม้ต่างเพื่อการอนุรักษ์ การเพาะเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ซึ่งสามารถนำมาเป็นปัจจัยการแปรรูป และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การปลูกข้าวปลอดสารพิษและมอบเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับชุมชน คือ ข้าวเจ้าพันธุ์ กข 43 ข้าวเหนียวหน่อแพร่ ข้าวเหนียวกำถ่าน การอบรมและถ่ายทอดการผลิตปุ๋ยชีวภาพโดยใช้ไส้เดือนดิน การอนุรักษ์และขยายพันธุ์กล้วยไม้ การให้ความรู้ภูมิปัญญาการเลี้ยงผึ้งโก้น และการเก็บน้ำผึ้งโพรงป่า การผลิตปุ๋ยหมักสูตรวิศวกรรมแม่โจ้ 1 การทำปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกลับกอง ทำจากเศษวัชพืช การทำจุลินทรีย์หน่อกล้วย ปลูกพืชตระกูลข้าวฟ่างของชาวม้ง การเลี้ยงกบ ปลาตุ๊ก กุ้งฝอย หอยขม ซึ่งการดำเนินการของศูนย์ฯ ที่เป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการแปรรูปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มได้นั้นได้ 3 ผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งโพรง ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน และผลิตภัณฑ์ข้าว

1.2 จากการศึกษาสภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่จะทำการพัฒนาและยกระดับมาตรฐาน เมื่อนำผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ผลิตภัณฑ์ จากข้อ 1.1 มาพิจารณาพบว่า ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งโพรง ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยมูลไส้เดือนดินเป็น 2 ผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำมาต่อยอดหาแนวทางในการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ต่อไป ซึ่งได้มีการศึกษาศาภาพเพิ่มเติมโดยละเอียด เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้เชิงสนาม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ดังนี้

1) ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งโพรง ปัจจัยด้านน้ำหวานในดอกไม้ ด้านการสร้างน้ำผึ้งในรัง ด้านเก็บรวบรวมน้ำผึ้ง ด้านการตรวจสอบคุณภาพน้ำผึ้งและด้านการบรรจุภัณฑ์ ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์ฯ ในด้านผลิตภัณฑ์ จึงต้องมีการดำเนินการการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค จะทำให้สามารถสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคและความสามารถในการค้นหาทางแก้ไข พฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในสังคมได้ถูกต้องและสอดคล้องกับความสามารถในการตอบสนองของธุรกิจมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญจะช่วยในการพัฒนาตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น ในตลาดปัจจุบันถือว่าผู้บริโภคเป็นใหญ่ และมีความสำคัญที่สุดของนักธุรกิจ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารการตลาด จะต้องศึกษากลุ่มผู้บริโภคให้ละเอียด ถึงสาเหตุของการซื้อ การเปลี่ยนแปลงการซื้อ การตัดสินใจซื้อ

2) ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน แนวทางในการหาวัตถุดิบที่เป็นอาหารไส้เดือน คือ มูลวัวนั้นต้องมีการจัดหาให้มีปริมาณที่เพียงพอต่อการผลิตปุ๋ยแต่ละรอบ และต้องมีคุณภาพคือไม่มีการปนเปื้อน สามารถทราบแหล่งที่มาของมูลวัว ส่วนในด้านสถานที่ต้องมีการขยายให้มีพื้นที่กว้างขวางและมีมาตรฐาน เพิ่มปริมาณภาชนะในการเพาะเลี้ยงให้มีจำนวนมากยิ่งขึ้น โดยมีการศึกษาความต้องการด้านการตลาดประกอบ 2) แนวทางในการเก็บรวบรวมมูลไส้เดือนดิน การจัดเก็บในที่ปลอดภัยไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน โดยการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานกรมวิชาการเกษตร 3) แนวทางในการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยมูลไส้เดือนดินถือว่าเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งการผลิตและจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์นั้นต้องเก็บปุ๋ยมูลไส้เดือนที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพปุ๋ยอินทรีย์ตามมาตรฐานกรมวิชาการเกษตร และ 4) แนวทางด้านบรรจุภัณฑ์ปุ๋ยมูลไส้เดือน ต้องมีความสะอาด แห่ง

ปิดได้สนิท สามารถป้องกันความชื้นและการปนเปื้อนจากสิ่งสกปรกภายนอกได้ ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการผลิตและจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ของมาตรฐานกรมวิชาการเกษตรที่ได้กำหนด

สรุปผล

พืชพรรณน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาได้ ผู้ที่ศึกษาเรื่องพืชนั้นก็ได้รับความสุขความสบายใจ มีความคิดในด้านสุนทรีย์ ด้านศิลปะในแง่ต่าง ๆ โดยการศึกษาสภาพด้านการดำเนินกิจกรรม มีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริฯ พบว่า ศูนย์ฯ ได้มีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งการปลูกพืช พันธุ์ไม้ต่างเพื่อการอนุรักษ์ การเพาะเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ซึ่งสามารถนำมาเป็นปัจจัยการแปรรูป และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การปลูกข้าวปลอดสารพิษและมอบเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับชุมชน คือ ข้าวเจ้า พันธุ์ กข 43 ข้าวเหนียวหน่อแพร่ ข้าวเหนียวกำถ่าน การอบรมและถ่ายทอดการผลิตปุ๋ยชีวภาพ โดยใช้ไส้เดือนดิน การอนุรักษ์และขยายพันธุ์กล้วยไม้ การให้ความรู้ภูมิปัญญาการเลี้ยงผึ้งโก้น และการเก็บน้ำผึ้งโพรงป่า การผลิตปุ๋ยหมักสูตรวิศวกรรมแม่โจ้ 1 การทำปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกลับกอง ทำจากเศษพืช การทำจุลินทรีย์หน่อกล้วย ปลูกพืชตระกูลข้าวฟ่างของชาวม้ง การเลี้ยงกบ ปลาตุ๊ก กุ้งฝอย หอยขม ซึ่งการดำเนินการของศูนย์ฯ ที่เป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการแปรรูปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มได้ คือ ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งโพรง ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน และผลิตภัณฑ์ข้าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและการนำผลการศึกษาไปใช้

ด้านการบริหารจัดการ

1. มหาวิทยาลัยต้องมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายชัดเจนในการส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีความชัดเจน มีการดำเนินการปรับแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นข้อจำกัดและอุปสรรคต่อการดำเนินการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่ายหรือเชิงพาณิชย์
2. กำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีโครงสร้างภาระงานและแผนงานที่ในการดำเนินการหลัก กำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ ให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการลงทุนและบุคลากรที่เพียงพอ
3. นำศักยภาพทั้งด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและเทคโนโลยีที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยมาบูรณาการเพื่อการขับเคลื่อน
4. มีการดำเนินการ การกำกับติดตาม และการรายงานผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นเอกภาพ โดยมีการดำเนินการศึกษาริวิจัยควบคู่ขนาน

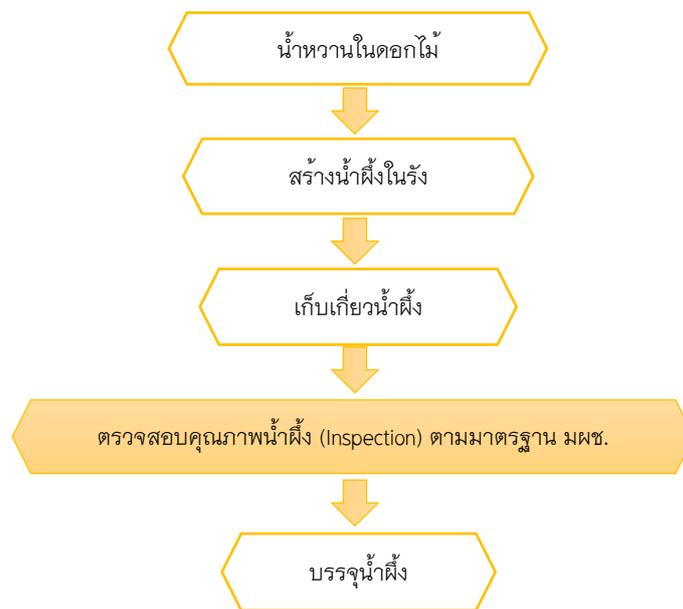
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาความต้องการด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ ทั้ง 2 ชนิด คือ ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งโก้น(โพรง) และปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน
2. ศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายของชุมชนที่มีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเลี้ยงผึ้งโก้น(โพรง) และการเลี้ยงไส้เดือน รวมถึงการรวบรวมผลผลิตจากเครือข่ายนำมาสร้างผลิตภัณฑ์

3. การศึกษาและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เป็นรายชนิดผลิตภัณฑ์โดยการศึกษาลงไปในรายละเอียดโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาวิเคราะห์เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานกำหนดของแต่ละชนิดของผลิตภัณฑ์

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการนำน้ำผึ้งโพรงมาพัฒนาสู่บรรจุผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งโพรงนั้น พบว่า มีปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตน้ำผึ้งโพรงหลายองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของผลิตภัณฑ์น้ำผึ้ง ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภาพปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพน้ำผึ้ง ดังภาพ

ภาพที่ 2 แผนภาพปัจจัยด้านกระบวนการที่มีผลต่อคุณภาพการผลิตน้ำผึ้งบรรจุภัณฑ์

จากภาพกระบวนการที่มีผลต่อคุณภาพการผลิตน้ำผึ้งบรรจุภัณฑ์สามารถการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ซึ่งบทความนี้ไม่ใช้การนำเสนอกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แต่เป็นกระบวนการทางการจัดการ โดยใช้แนวคิด PDCA อธิบายถึงที่มาและความสำคัญของแต่ละขั้นตอนในการผลิตน้ำผึ้งได้ดังนี้ ปัจจัยด้านน้ำหวานในดอกไม้ (Nectar) น้ำหวานในดอกไม้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความหวานในน้ำผึ้ง ความหวานจะขึ้นอยู่กับชนิดของดอกไม้ ในขณะที่เดียวกันยังมีผลต่อคุณภาพในด้านสี กลิ่น ความหวานหรือน้ำตาลซึ่งมีผลการตกผลึกในน้ำผึ้ง ในขั้นตอนของการเก็บน้ำผึ้งนั้นจะสามารถแก้ไขการตกผลึกในน้ำผึ้ง โดยการนำภาชนะที่บรรจุน้ำผึ้งที่ตกผลึกไปแช่ในน้ำอุณหภูมิไม่เกิน 60 องศาเซลเซียส ถ้าเกินกว่านี้ความร้อนจะไปทำลายสารยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ที่มีอยู่ในน้ำผึ้ง ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ภายในศูนย์ฯ ในด้านนี้ จึงต้องมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการผลิตน้ำหวานของผึ้ง โดยไม้ดอกและไม้ผลเป็นปัจจัยเอื้อต่อการผลิตน้ำหวาน

References

- Bangmo, S. (2005). *Principles and theories of educational administration*. Panyachon.
- Bartol, K.M., & Martin, D.C. (1998). *Marketing* (3rd ed.). McGraw-Hill.
- Chiang Rai Rajabhat University. (2018). *Chiang Rai Rajabhat University Development Strategic Plan, 2017–2021 (Reviewed and revised edition, 2018)*.
https://www.crru.ac.th/2021/about/strategic_plan
- Dechsub, T. (2007). *Production and Operations Management*. Thanat Printing.
- Khotcharee, K., & Jiraprawat, W. (2013). Factors of Risk Perception and Behavior Repetition Buy Online Products from Consumers Generations X and Y. *Journal of Public Relations and Advertising*, 2(6), 39–55. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jprad/article/view/134054>
- Kaewjamnong, A. (2011). *Principles of management* (3rd ed.). Thaksin University Book Center.
- Kinawong, N. (2008). *Principles of Educational Administration* (2nd ed.). Trakulthai.
- Kom Chad Luek Online, Economic news. (2017, March 15). *The Community Development Department of the Ministry of Interior responds to the OTOP policy*.
<http://www.komchadluek.net/news/economic/265231>
- Robbins, S.P., & Coulter, M. (2012). *Management* (11th ed.). Pearson Education.
- Saitep, K., & Permthai, P. (2017). Guideline for The Community Product Development for Export of Artificial Flowers Community Business Group at Mae Tha Sub-District, Mae Tha District, Lampang Province. *Journal of Modern Management Science*, 10(2), 1–11.
- Sripatimatham, J. (2014). The Impact of E-Shopping Quality on Consumer Satisfaction and Buying Decision. *Journal of Communication and Management NIDA*, 1(1), 110–126.
- Suksriwong, S. (2011). *Management from the executive's viewpoint* (8th ed.). G.P. Cyber print.
- Wiruchnipawan, W. (2007). *Management administration following morality guidelines and sufficiency economy guideline*. Four Pace.
- Yawirat, N. (2010). *Business Strategy and Policy*. Thai Wattana Panich.